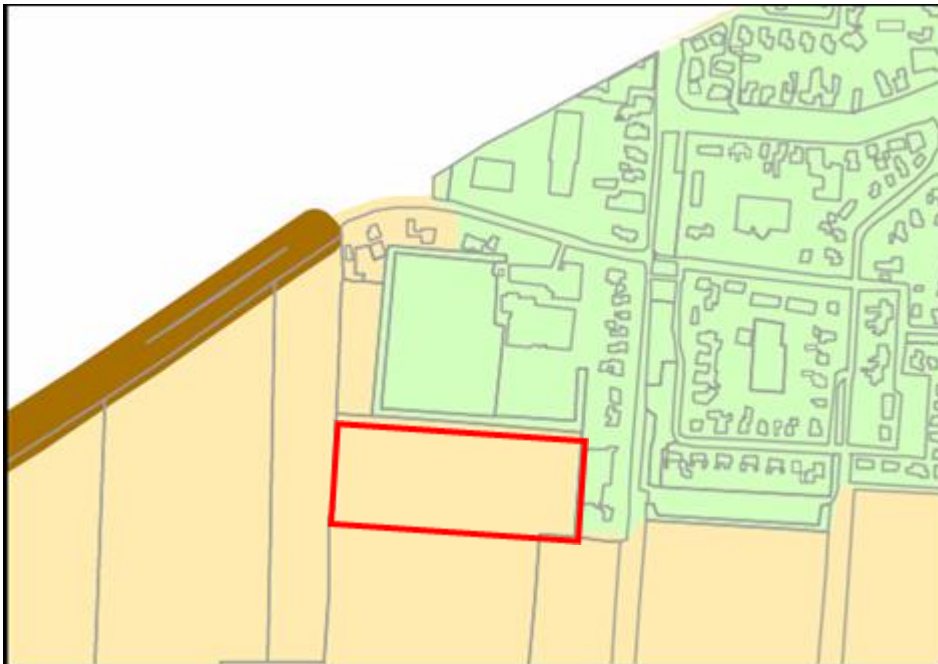

Quickscan uitbreiding sportpark Waskemeer

Naar aanleiding van de plannen voor de uitbreiding van het sportpark in Waskemeer, is middels een kleine quickscan uitgezocht of er archeologisch onderzoek nodig is voor de aanleg van watergangen en andere bodemingrepen op deze locatie. Daarvoor zijn verschillende bronnen geraadpleegd.

De uitbreiding vindt plaats ten zuiden van het huidige sportpark. Hier zal een deel van een watergang gedempt worden en zullen ter compensatie twee watergangen aangelegd worden met in totaal een lengte van 165 m en een breedte van circa 2,25-2,50 m. De diepte van de sloten wordt minimaal 0,5 m. Daarnaast zullen er lichtmasten en ballenvangers geplaatst worden. De gaten voor de lichtmasten en de palen voor de ballenvangers worden weliswaar dieper 0,4 m, maar de gaten verstoren een in verhouding zeer klein oppervlakte van de bodem. De andere grondwerkzaamheden voor de aanleg van velden zullen niet dieper dan 0,4 m bedragen.

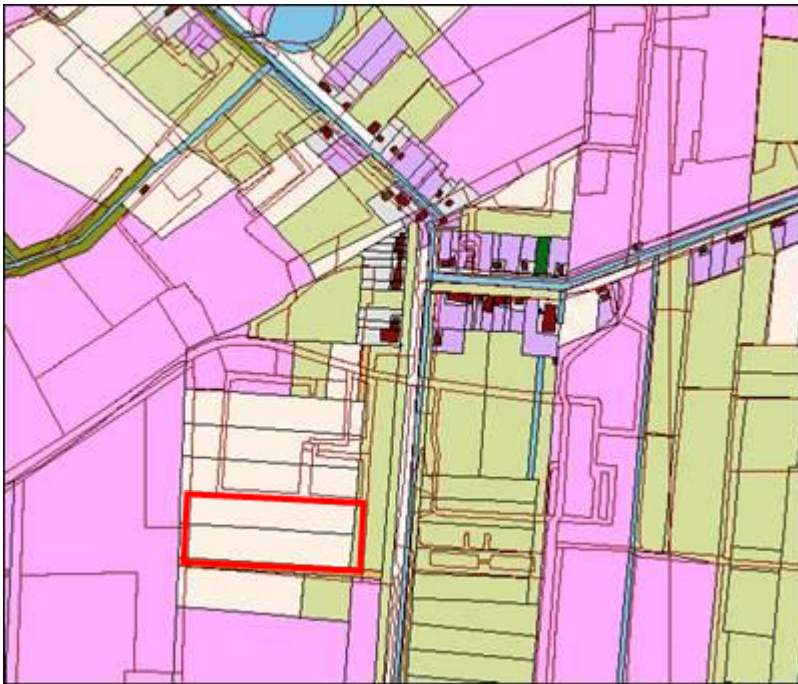
Uitsnede uit de Archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart van de gemeente Ooststellingwerf. De uitbreiding van het sportpark ligt binnen de rood omrande rechthoek.

Op de Archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart van de gemeente Ooststellingwerf heeft het gebied van de uitbreiding een gele kleur gekregen, wat betekent dat er een middelhoge archeologische verwachting voor dit gebied geldt. In het bestemmingsplan Buitengebied ligt op een middelhoge archeologische verwachting een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 5. Voor het mogen graven en dempen van watergangen moet je volgens WR-A 5 eerst aantonen dat er geen archeologische waarden in het geding zullen gaan komen. Indien het hier zou zijn gegaan om bouwwerken, kunnen deze hier wel plaatsvinden als deze een kleiner oppervlak hebben dan 2500 m².

Om te achterhalen of hier daadwerkelijk archeologische vindplaatsen in het geding kunnen komen, heb ik historisch kaartmateriaal, literatuur en archeologische databases nagekeken:

- Op de bodemkaart heeft het plangebied de code Hn23 en dat betekent dat hier sprake is van een veldpodzolgrond met lemig fijn zand. Dergelijke gronden werden in de prehistorie vaak uitgezocht voor bewoning.
- Op de geomorfologische kaart heeft het plangebied de code 2M44 en dat betekent dat het plangebied op een laaggelegen veenkoloniale ontginningsvlakte ligt.

- Op de kadastrale minuut uit circa 1830 zijn in het gebied van de uitbreiding twee akkers aanwezig en langs de oostrand nog een stukje weiland. Er staat dan nog geen bebouwing langs de wegen in dit deel van Waskemeer. Op onderstaande uitsnede uit de Kadastrale minuut (bron HisGis.nl) zijn ook de huidige topografische lijnen aangegeven. Ook rond 1900 staat er nog geen bebouwing langs de wegen in dit gebied, zoals de Bonnekaart uit circa 1900-1930 laat zien. Pas op kaarten van 1960 en later komt er bebouwing langs de wegen en rond 1990 staat er een sportkaart op de kaart. De oude, historische verkaveling is met de aanleg van dit sportpark verdwenen. Ook de oude verkaveling in de omliggende gebieden is in de loop van de tijd eveneens verdwenen.

Uitsnede uit de Kadastrale minuut van circa 1830 met daaroverheen de huidige topografische lijnen geprojecteerd (bron: HisGis).

Bonnekaart uit circa 1900 (bron: Archis).

Huidige kaartbeeld uit 2018 (bron:

Topotijdreis).

- Op de kaart uit de archeologische database Archis van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (Amersfoort) staan geen archeologisch waardevolle terreinen, vindplaatsen of onderzoeksmeldingen aangegeven uit Waskemeer en directe omgeving. Wel uit de iets wijdere omgeving van Waskemeer. Ten zuidoosten en noorden van Waskemeer liggen grondmorenes met dekzandruggen en lage landduinen, en dobben of pingoruïnes. Deze hoger gelegen gebieden zijn gedurende de steentijd lange tijd bewoond geweest. In deze gebieden zijn dan ook veel archeologisch waardevolle terreinen en vindplaatsen aanwezig.
- Onderzoek op dezelfde laaggelegen veenkoloniale ontginningsvlakte, waar ook Waskemeer op ligt, heeft uitgewezen dat het bodemprofiel behoorlijk verstoord was door de ontginningswerkzaamheden. Bij Waskemeer is men aan het begin van de 18de eeuw gestart met de turfwinning en wel vanuit Bakkeveen, waar men al rond 1660 was begonnen. Waskemeer en Haulerwijk waren dus de eerste gebieden in Ooststellingwerf die werden afgegraven.

De te graven watergangen krijgen dus een lengte van circa 165 m en een breedte tussen de 2,25 m en 2,50 m. De oppervlakte van het te verstoren gebied bedraagt maximaal circa 410 m². Ook is de diepte van de watergangen op het sportpark in verhouding tot grote watergangen tussen landbouwpercelen veel geringer. Het te verstoren oppervlak en de diepte van de watergangen is niet zodanig groot dat hier een archeologisch vooronderzoek nodig is. Bij het graven van de gaten voor de lichtmasten en de palen van de ballenvangers wordt een in verhouding zeer geringe oppervlakte van de bodem verstoord. Had men hier bebouwing neergezet met een zelfde oppervlakte, dan was er helemaal geen vooronderzoek nodig geweest. Wat betreft de cultuurhistorische waarde van het gebied: het oude verkavelingspatroon is bij de aanleg van het huidige sportpark verdwenen.

Op grond van de uitkomsten van deze kleine quickscan wordt duidelijk dat er geen nader archeologisch vooronderzoek nodig is op de locatie van de uitbreiding van het sportpark te Waskemeer. En dat brengt met zich mee dat er verder geen archeologisch rapport hoeft te worden aangeleverd (*in feite is deze kleine quickscan een rapportje*). De gemeente kan wel in de omgevingsvergunning meenemen dat men bij het aantreffen van archeologische vondsten de gemeente hiervan op de hoogte brengt. *Artikel 5.10. van de Erfgoedwet: Degene die anders dan bij het verrichten van opgravingen een vondst doet waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet*

vermoeden dat het een archeologische vondst betreft, meldt dit zo spoedig mogelijk bij Onze Minister. Maar het is handiger om dit te melden bij de gemeente.

Aukje Mennens
Archeoloog Steunpunt Monumentenzorg Fryslân